

Anna Czapla
Lublin
szafranek@kul.lublin.pl

**Z metodologii badań onomastycznych
– nazwy etapowe
(na podstawie ojkonimów ziemi lwowskiej)**
**Selected remarks on methodology of onomastic
research: phase names (on the basis of the oikonims
in the region of Lviv)**

Streszczenie:

W artykule zatytułowanym *Z metodologii badań onomastycznych – nazwy etapowe (na podstawie ojkonimów ziemi lwowskiej)* omawiam nazwy etapowe, które są częścią nazewnictwa miejscowego ziemi lwowskiej. Ujawnia się tu 1042 punkty osadnicze oraz jeszcze większa liczba sygnujących je mian. Nazwy miejscowości historycznej ziemi lwowskiej w wyniku skomplikowanych stosunków językowo-etnicznych mogą się różnić co do językowej kwalifikacji na poszczególnych etapach rozwoju. Nazwy o cechach zmiennych wykazują następujące przejścia: a) ukraińska > polsko-ukraińska; b) polska > ukraińska; c) ukraińska > polska; d) neutralna > polska; e) neutralna > ukraińska; f) ukraińska > neutralna; g) polska > neutralna; h) niemiecka > ukraińska; i) bałtycka > ukraińska; j) węgierska > ukraińska.

Słowa kluczowe: ziemia lwowska, toponimy, nazwy etapowe

Summary:

In this paper the author discusses names created in diachronic phases, which make part of the system of local names in the region of Lviv. 1042 locations are mentioned, and a still larger number of names corresponding to these locations. Complex historical processes caused it that the names in the region have gone through a number of phases, which makes them difficult to analyze linguistically. The following transitions of names have been reported: (a) Ukrainian>Polish-Ukrainian; (b) Polish>Ukrainian; (c) Ukrainian>Polish; (d) neutral>Polish; (e) neutral> Ukrainian; (f)

Ukrainian>neutral; (g) Polish>neutral; (h) German>Ukrainian; (i) Baltic>Ukrainian; (j) Hungarian>Ukrainian.

Keywords: the region of Lviv, toponyms, phase names

Omawiane nazwy etapowe są częścią nazewnictwa miejscowego ziemi lwowskiej. Ujawniają się tu w sumie 1042 punkty osadnicze oraz jeszcze większa liczba sygnujących je mian, które były rejestrowane od najdawniejszych czasów do dziś. Toponimiczną bazę źródłową artykułu stanowią różnego rodzaju dokumenty kościelne, państwowe i prywatne, dostarczające materiału przede wszystkim dla XIV-XV w.¹, rejestry miejscowości królewskich i szlacheckich, zawierające materiał z XV-XVII w.² i XVIII³, wizytacje parafii obrządku łacińskiego z XVIII w.⁴ oraz parafii obrządku greckiego z XIX w.⁵, kompletne spisy miejscowości z XIX-XX w.⁶, materiały kartograficzne z XVI⁷ i XX w.⁸.

Ziemia lwowska długo nie miała ustalonego obszaru. Tworzyła się z poszczególnych jednostek terytorialnych, które bądź to przyłączano, bądź też od niej oddziela-

¹ *akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie* wyd. L. Tatomir, F. K. Liske, A. Prochaska, t. 1 – 24, Lwów 1868-1931; *Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*. Wydane nakładem właściciela pod kierownictwem Z. L. Radziwińskiego, t. 1-5, Lwów 1887- 1891; F. Piekosiński, *Kodeks dyplomatyczny Małopolski*, t. 1-4, Kraków 1876-1965; *Zbiór dokumentów małopolskich*, wyd. A. Kuraś i I. Sulkowska-Kuraś t. 1-8, Kraków 1974-1977; *Matricularum Regni Poloniae summaria*, wyd. T. Wierzbowski, t. 1-4/1, Warszawa 1905-1919; A. Prochaska, *Materiały archiwalne wyjęte głównie z Metryki Litewskiej od 1348 do 1607*, Lwów 1890.

² *Lustracja województw ruskiego, podolskiego i belskiego 1564-1565* t. 1, wyd. K. Chłopotowski, H. Żytkowicz; *Lustracja województwa ruskiego 1661-1665*, wyd. K. Arłamowski i W. Karput, t. 2, Wrocław 1974; *Regestra poborowe, Polska XVI w. pod względem geograficzno-statystycznym*, t. VII, cz. 1: *Ruś Czerwona* opisana przez A. Jabłonowskiego, Warszawa 1902, *Źródła dziejowe*, t. 18, cz. 1; *Bona regalia Onerata, Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. VII, cz. 1: *Ruś Czerwona* opisana przez A. Jabłonowskiego, Warszawa 1902, *Źródła dziejowe*, t. 18, cz. 1; *Жерела до історії України-Руси*.

³ *Йосифінська (1785-1788) і Франциськанська (1819-1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів*, Київ 1965; *Lustracja dzierżawy Wodniki województwa ruskiego ziemi lwowskiej z r. 1773* (AGAD ASK dz. 46 nr mkf. 889, syg. 24); *Inwentarze królewskie województwa ruskiego, r. 1765* (AGAD ASK dz. 46 nr mkf. 892, syg. 27); *Inwentarz dzierżawy Cuculowieckiej z r. 1765* (AGAD dz. 56 nr mkf. 2655, syg. C-5); *Inwentarz żyd., woj. ruskie ziemia lwowska z r. 1765* (AGAD dz. 56 nr mkf. 2934); *Inwentarz dóbr szczyrceckich starostwa lwowskiego, województwa ruskiego, ziemi lwowskiej z r. 1766-1778* (AGAD ASK dz. 56, syg. 23, nr mkf. 2892); *Inwentarz starostwa drohowickiego, województwa ruskiego, ziemi lwowskiej z r. 1769* (AGAD ASK dz. 56, syg. 26, nr mkf. 2895); *Inwentarz starostwa jaworowskiego województwa ruskiego, ziemi lwowskiej z r. 1768-1771* (AGAD ASK dz. 56, syg. J-6, cz. 1 nr mkf. 2703).

⁴ *akta i dekrety wizytacyjne parafii archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego z czasów abpa W. H. Sieradzkiego, O. F. Klickiego z lat: 1775-1783*. (ABMK mkf. 3067).

⁵ *Шематизм Митропол. Архидієцезії греко-католицескої Львівської на рокь 1882, 1908*. Львів.

⁶ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, po red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego i W. Walewskiego, t. 1-15, Warszawa 1800-1902.

⁷ *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Epoka przełomu z w. XVI na w. XVII*. Dział II: „Ziemie Ruskie Rzeczypospolitej”, opracował A. Jabłonowski, Warszawa 1899-1904.

⁸ *Карта Львівської області підготовлена в 1999 р. та віддрукована Київською військово-картографічною фабрикою*, Київ 1999.

no⁹. Początkowo od r. 1376 należał do niej powiat buski, który następnie przydzielono do województwa bełskiego¹⁰. Z powiatem lwowskim połączył się z czasem powiat oleski (1439-1443), gródecki (1448-1469)¹¹, szczyrzecki w r. 1442¹² i – jak domyśla się Jabłonowski – zanikły złoczowski. Powiat żydaczowski zaś, zaliczony ostatecznie do ziemi lwowskiej, uchodził czasem za przynależny do ziemi przemyskiej (r. 1530), czasem za ziemię samoistną. Zasięg mapy nazewniczej został ustalony na podstawie historycznego terytorium administracyjnego wyznaczonego przez obszar jednej ziemi. Za podstawę przyjmujemy granice ziemi lwowskiej wykreślone przez Jabłonowskiego w *Źródłach dziejowych*¹³ i *Atlasie historycznym*¹⁴. Ziemia lwowska, taka jaką znamy w XVI w., ogarnia nie tylko dawny rozległy powiat oleski, wcielony już do lwowskiego, ale i powiat żydaczowski.

Ziemia lwowska stanowi centralną część regionu Rusi Czerwonej z jej zmiennymi dziejami polityczno-osadniczymi: przynależność do Księstwa Halicko-Włodzimirskiego (od X w. do poł. XIV w.), przynależność do Polski (od poł. XIV w. do 1772 r.), przynależność do Austrii (do 1918 r.), do II Rzeczypospolitej Polskiej (od 1918 r. do 1939 r.), do Ukrainy Sowieckiej (w latach 1945-1991) oraz Ukrainy Niezależnej (od 1991 r.), skutkującymi wykształceniem się niejednorodnej mapy językowoosadniczej z udziałem substratu ruskiego, adstratu polskiego, niemieckiego, żydowskiego, wołoskiego i przedstawicieli innych narodowości.

Jednym z ważniejszych czynników zewnętrznych, wpływających nie tylko na różnicowanie nazw pod względem znaczeniowym, ale również formalnym, jest historyczny stan stosunków językowo-etnicznych. Decyduje on o bardzo ważnym dla tego mieszanego językowo terenu zróżnicowaniu nazw pod względem genetycznym, co implikuje ich odrębności formalne i znaczeniowe¹⁵.

Jeśli wziąć pod uwagę formę fonetyczno-morfologiczną omawianych toponimów

⁹ *Polska XVI w. pod względem geograficzno-statystycznym* t. VII, cz. 2, *Ziemie Ruskie, Ruś Czerwona*, opisana przez A. Jabłonowskiego, Warszawa 1903, s. 18; F. Persowski, *Osady na prawie ruskiem, niemieckiem i wołoskiem w ziemi lwowskiej*, BzDSiG zesz. 3, Lwów, s. 4; K. J. Hładylowicz, *Zmiany krajobrazu w ziemi lwowskiej od poł. XV do pocz. XX w.*, Lwów 1931, s. 101.

¹⁰ *Archiwum ksiąg Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*, wyd. nakładem właściciela pod kierownictwem Z. L. Radziwińskiego t. 5, Lwów 1891, s. 5.

¹¹ *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie*, wyd. L. Tatomir, F. K. Liske, A. Prochaska, t. 13, Lwów 1920, s. 5.

¹² *Polska XVI w. pod względem geograficzno-statystycznym* t. VII, cz. 2, s. 25.

¹³ Tamże.

¹⁴ *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Epoka przelomu z w. XVI na w. XVII*. Dział II: „Ziemie Ruskie Rzeczypospolitej”, opracował A. Jabłonowski, Warszawa 1899-1904.

¹⁵ W. Makarski, *Nazwy miejscowości dawnej ziemi przemyskiej*, Lublin 1999, s. 370.

oraz leksykalny typ ich podstawy, dzielimy je na: nazwy z cechami ukraińskimi (45,20%) – fonetycznymi, morfologicznymi, leksykalnymi (posiadającymi podstawy staroruskie lub ukraińskie), onimy z cechami polskimi (13,10%), te z polskimi podstawami, typu *huta*, *wola* lub nazwami osobowymi zachodnio-chrześcijańskimi, pojawiające się tu z powodu intensywnej kolonizacji polskiej, prowadzonej zwłaszcza od II poł. XIV w. do schyłku XVI w. oraz miana neutralne (39,44%), które nie zdradzają ani cech ukraińskich, ani polskich. Nazwy o cechach homonimicznych i niejasnych (4,31%) stanowią obszerną grupę nazw neutralnych, nie zdradzających cech ani polskich, ani ruskich uzupełniają także miana, których cechy polskie lub ukraińskie nie podlegają jednoznacznej ocenie ze względu na różną genezę zjawiska fonetycznego, homonimiczny charakter podstawy, tożsamość formalną i // bądź semantyczną. Są to toponimy: a) o cechach fonetycznych polskich lub // i ukraińskich, np. *Demnia*, brz., XVI, *Maleniska* < *Maliniska*, br., XIX, *Stulsko* < *Stolsko*, mikol., XV; b) z podstawą polską lub // i ukraińską, np. *Brachówka*, busk., XVI, ta od pol. *Brach* (ukr. brak), ta od *Bratomił* lub od pol. *brat* (ukr. *brat*); *Wolków*, przm., XIV, ta od ukr. *Волк* (pol. *Wilk*), lub od pol. *Wolek* (ukr. **Волок*); c) z podstawą ukraińską lub neutralną, np. *Kościejów*, nest., XIV, ta od ukr. **Костей*, ta od stukr. *Костянтинъ*, lub od (pol. *Kościej*), ta od pol. *kość* (ukr. *кість*); *Łukawiec*, br., XV, ta od ukr. *лукавий* ‘krzywy’ (pol. **łękawy*) lub pol. **lukawy* (// *lukowy*): psł. **luk-* (// **lqk-*); d) nazwy niejasne, nierozpoznawalne co do swojej językowej genezy są nazwy pochodne od podstaw polskich lub ukraińskich o nieustalonej formie wyjściowej, bądź niejasne pod względem semantycznym, np. *Baniunin*, kam., XV, *Potutory*, brz., XV, *Sznychów*, br., XVI.

Wysoki wskaźnik nazw neutralnych unaocznia – ze względu na bliskość systemową języków ukraińskiego i polskiego – często bezradność badań onomastycznych w ustalaniu genezy nazwy i zatem etnosu mieszkańców osady, do której się ona odnosi. Poza nazwami o cechach ukraińskich, polskich oraz neutralnych na badanym obszarze występują miana obce. Onimy osad niemieckich – 3,64%, np. *Dornfeld*, *Ebenau*, o metryce średniowiecznej z II poł. XIV i z w. XV tworzą wyraźne gniazdo wokół Lwowa, miana zaś kolonii XVIII- i XIX-wiecznych występują w rozproszeniu. Stanowią 3,4% całego nazewnictwa. Wyjątkowe są nazwy wskazujące na obecność Bałtów: *Prusy*, *Jaćwięgi*, Czechów: *Czyszki*, plemion turańskich: *Torki*, *Czerkasy* oraz *Duliby*, nazwa o zawikłanej kwestii przynależności etnicznej i geografii¹⁶. Na odległy substrat irański wskazują hydronimy: *Seretec*, *Świrz* i wtórny wobec ostatniej nazwy toponim *Poświrz*. Prawdopodobnie węgierskiego pochodzenia jest nazwa *Wełdziż*¹⁷. Inne obce (niepolskie, nieukraińskie i nieniemieckie) stanowią 1,05%.

¹⁶ W. Makarski, *Pogranicze polsko-ruskie do połowy wieku XIV. Studium językowo-etniczne*, Lublin 1996, s. 45-50.

¹⁷ J. Rudnicki, *Nazwy geograficzne Bojkowszczyzny*, Lwów 1939, s. 147: od węg. *völgyes* ‘dolinny’ z pierwiastkiem **vel-* ‘na oznaczenie wody płynącej’.

Sporządzone listy nazw o cechach ukraińskich, polskich czy niemieckich nie zawsze wydziela się ostro. Skutkiem zawyłych wzajemnych językowych interferencji są formy hybrydalne – 1,34%, stanowiące wspólną grupę wśród toponimów o cechach ukraińskich oraz nazw o cechach polskich. Są to nazwy miejscowe z polską podstawą antroponimiczną oraz ukraińskim formantem, np. *Bieńkowce*, roh., XV, nazwa miejscowa z podstawą antroponimiczną o cechach mieszanych ukraińsko-polskich: *Zboratyce*, przm., XV, nazwy złożone z członami o różnej genezie, np. *Horodyszczce Druhe* < *Horodyszczce Cetnerskie*, żyd., XVI. Szczególne przykłady interferencji etniczno-językowej stanowią toponimy utworzone od nazw spolonizowanych rodów ruskich o cechach ruskich: *Sapieżanka*, kam., XIX, oraz o cechach niepolskich, jak *Sasów*, zł., XVI o genezie niemieckiej.

Nazwy miejscowości historycznej ziemi lwowskiej w wyniku skomplikowanych stosunków językowo-etnicznych mogą się różnić co do językowej kwalifikacji na poszczególnych etapach ich rozwoju:

1. Nazwy o cechach stałych:

a) ze stałą cechą ukraińską, np. *Biatytcze*, kam., XV, *Bortniki*, żyd., XV, *Duba*, roz., XVI, *Hnidawa*, zb., XVI, *Horożana Wielka*, *Horpin*, kam., XIV, *Hrehorów*, roh., XIV, *Korsów*, br., XV, *Milatyce*, pust., XIV, *Sulatyce*, żyd., XV, *Wertelka*, zb., XIX, *Zaderewacz*, str., XVIII.

b) ze stałą cechą polską, np. *Macoszyn*, nest., XIV, *Miasteczko*, brz., XVI, *Nowa Wieś*, gród., XVI, *Stawczany*, pust., XV, *Żurawniki*, pust., XV;

c) ze stałą cechą neutralną, np. *Adamówka*, brz., XVI, *Blotnia*, przm., XV, *Cyków*, busk., XX, *Czyżów*, zł., XV, *Firlejów*, roh., XVI, *Helenków*, koz., XVI, *Kozowa*, koz., XV, *Malechów*, mikoł., XV, *Suchowola*, gród., XVI, *Trędowacz*, zł., XVI, *Wyspa*, roh., XVI, *Żółkiew*, nest., XV;

d) ze stałą cechą obcą, np. *Brundorf*, gród., XVI, *Czerkasy*, pust., XV, *Prusy*, pust., XIV, *Rosenberg*, pust., XVI.

2. Nazwy o cechach zmiennych (nazwy etapowe) lub występujących obocznie:

a) ukraińskich > polsko-ukraińskich:

– zmiana nazwy prostej na złożoną przez zmianę nazwy: *Nyznia Bilka*, XX < *Bilka Królewska*, XVI < *Bilka*, pust., XV, *Werchnia Bilka*, XX < *Bilka Szlachecka*, XVI < *Bilka*, pust., XV, *Birky*, XX < *Borki Janowskie*, XVI < *Borki*, nest., XV, *Horodyszczce Druhe*, XX < *Horodyszczce Cetnarskie*, XVI < *Grodziska*, żyd., XV, *Horodyszczce Persze*, XX < *Horodyszczce Królewskie*, XVI < *Grodziszczce*, żyd., XIV, *Jazienica Polska*, XIX < *Jazienica Wielka*, kam., XVI, *Łany Polskie*, XIX < *Łany*, kam., XV, *Mużyłowyczi*, XX < *Mużyłowice Narodowe*, XIX < *Mużyłowice*, jaw., XV, *Nowosielica*, XX < *Nowosielica Szlachecka*, dol., XVI-XIX // *Nowosielica Niżnia*

i Wyżnia, XIX < Nowosielica Podleska, XVI, Riasne, XX < Rzęsna Polska, XVI < Rzęsna, jaw., XV, Stratyn, XX < Stratyn Miasto, XX < Stratyn, roh., XVI, Stratyn Wieś < Stratyn Stary, XIX < Stratyn, roh., XV, Uhry, XX < Uherce Niezabitowskie, XVI < Uherce, gród., XV;

– wymiana nazwy złożonej na złożoną poprzez wymianę przydawki: Chrusno Nowe, XVIII < Chrusno Kolonia, pust., XVI, Horodyszcze Druhe, XX < Horodyszcze Cetnarskie, XVI < Grodziska, żyd., XV, Werchnia Bilka, XX < Bilka Szlachecka, XVI < Bilka, pust., XV, Nyznia Bilka, XX < Bilka Królewska, XVI < Bilka, pust., XV, Horodyszcze Persze, XX < Horodyszcze Królewskie, XVI < Grodziszcze, żyd., XIV;

b) polskich > ukraińskich:

– wymiana nazwy złożonej na złożoną poprzez wymianę członu określającego Werchnia Bilka, pust., XX < Bilka Szlachecka, pust., XV;

– wymiana nazwy prostej na prostą poprzez zmianę nazwy: Antoniwka, XX < Jajkowce, żyd., XVI, Pidlisne, XX < Dzibulki, nest., XIV, Krywnia, XX < Firlejów, roh., XVI, Sydoriwka, XX < Izydorówka, żyd., XIX, Jahidnia, XX < Jagonia, kam., jaw., XIX, XIV, Iwaniwka, XX < Janówka, dol., XVI, Josypiwka, XX < Józefówka, zb., XIX, Komunarka, XX < Bzowica, zb., XVI, Mołoszki, XX < Laszki, jaw., XV, Nesteriw, XX < Żółkiew, nest., XV;

– wymiana nazwy prostej na złożoną poprzez zmianę nazwy: Iwano-Frankowe, XX < Janów, jaw., XV;

– wymiana nazwy złożonej na prostą poprzez eliminację członu nadrzędnego: Mużyłowice, XX < Mużyłowice Kolonia, jaw., XX, Mużyłowyczi, XX < Mużyłowice Narodowe, XIX < Mużyłowice, jaw., XV, Riasne, XX < Rzęsna Polska, XVI < Rzęsna, jaw., XV, Uhry, XX < Uherce Niezabitowskie, XVI < Uherce, gród., XV, Birky, XX < Borki Dominikańskie, jaw., XVI, Birky, XX < Borki Janowskie, XVI < Borki, XV;

– wymiana nazwy złożonej na prostą poprzez zmianę nazwy: Tarasiwka, XX < Laszki Królewskie, XVI < Laszki, przm., XV, Widrodzenia < Mokrotyn Kolonia, XVI; Podorożne < Balicze Podróżne < Balicze Zariczne < Balicze Podgórne, XVI // Balicze Zarieczne, XVIII // Małe, XIX // Podleśne, XIX < Balicze, str., XVI, Podorożne, XX < Lachowice Podróżne, XVI < Lachowice, żyd., XVI, Zariczne, XX < Lachowice Zarieczne, XVI // Lachowice Podgórne, XIX < Lachowice, żyd., XVI, Doliszne, XX < Laszki Dolne, XIX < Laszki, mikoł., XVI, Horiszne, XX < Laszki Górne, XVI < Laszki, mikoł., XV, Murowane, XX < Laszki Murowane, XIX < Laszki, pust., XV;

– wymiana nazwy złożonej na złożoną poprzez wymianę członu określanego: Bir Kuniśkyj, nest., XX < Wulka Kuniśka.

c) ukraińskich > polskich: Kocurów, XVI < Koczerów, pust., XV, Zwyżni, XVI < Zdwyżenie, br., XV;

d) neutralnych > polskich: *Karaczynów*, XVI < *Kroczyńów*, jaw., XV, *Kurniki*, XVI // *Korniki*, jaw., XIX;

e) neutralnych > ukraińskich: *Brodczyce*, żyd., XV > *Borodczyce*, żyd., XIX, *Drzyszców*, brz., XV > *Dryszców*, brz., XVI, *Meryszczów*, przm., XVI < *Mściskowa*, XV, *Rzemienów*, kam., XIV > *Remenów*, kam., XVI, *Ożydów*, XVI < *Żydów*, busk., XV;

f) ukraińskich > neutralnych: *Ladańce*, XVI < *Ledańce*, przm., XV, *Tużanowce*, mikoł., XV // *Turzanowce*, w XIX-XX, *Tużylów* // *Turzyłów*, kał., w XIX;

g) polskich > neutralnych: *Juśkowice*, XVI < *Jastkowice*, zł., XVI, *Uszkowice*, XVI < *Ustkowice*, przm., XIV;

h) niemieckich > ukraińskich: *Chmil'owe*, XX < *Berlin*, br., XV (poprzez konotację ze stolicą Niemiec); *Ternowycia* < *Bruchnal*, jaw., XV, *Ternopillia*, XX < *Dornfeld*, mikoł., XVI, *Jahodiwka*, XX < *Fraga*, roh., XVI, *Perseniwka*, XX < *Kulparków*, pust., XVI, *Jazienica Ruska*, XIX < *Jazienica Rudryka*, XVIII < *Jazienica Mała*, kam., XVI, *Pidhirne*, XX < *Weinbergen*, pust., XVI;

i) bałtyckich > ukraińskich: *Jampil'*, XX < *Prusy*, pust., XIV, *Prybillia*, XX < *Jatwiegi*, pust., XV;

j) węgierskiej (prawdopodobnie) > ukraińskiej: *Szewczenkowe*, XX < *Wełdziż*, dol., XV.

Wynikiem skomplikowanych stosunków językowo-etnicznych w ziemi lwowskiej są również zmiany i oboczności w ramach tego samego typu semantycznego jako przejaw ścierania się dwóch modeli słowotwórczych pol. i ukr.:

a) polskich > ukraińskich w formach podstawowych: pol. *-anice* > ukr. *-ańce*: *Rudańce* < *Rudanice*, kam., XIV; pol. *-anice* > ukr. *-ańce*: *Ladańce* < *Ledańce* // *Ledanice* // *Ledaniec*, przm., XV; pol. *-iska(-o)* > ukr. *-yszcze*: *Horodyszcze Druhe* < *Horodyszcze Cetnarskie* < *Grodzisko* // *Grodziska*, żyd., XV, *Małynyszcze* < *Maleniska* < *Maliniska*, br., XIX; **i w formach obocznych:** ukr. *-icze* // pol. *-ice*: *Balicze Zarzeczne* < *Balicze* // *Balice*, str., XVI; ukr. *-yńce* // pol. *-anice*: *Dobranice* < *Dobrzyńce* // *Dobranice*, przm., XV; ukr. *-ce* // pol. *-ice* lub wymiana: *Hinowice* < *Hinowice* // *Hinowce*, brz., XV; ukr. *-iszczce* // *-isko*: (*Glińsko*) < *Grodziszczce* // *Grodzisko*, nest., XIV, *Kadłubiska* < *Kadłubiska* // *Kadłubisko* // *Kadłubiszczca* // *Kadłubicze*, br., XV;

b) ukraińskich > polskich w formach podstawowych: pol. *-iska* < ukr. *-owiszczca*: *Żorniska* < *Żarnowiszczca*, jaw., XV; pol. *-owisko* < ukr. *-owyszczce*: *Litowisko* < *Litowisko* // *Litowiska* < *Litowyszczca* // *Litowyszczce*, br., XV; pol. *-iska* < ukr. *-i(-y)szczca(-e)*: *Jańsiska* < *Jańsiszczca* // *Jańsiszczce*, jaw., XV, *Młyniska* < *Młynyszczce* // *Młynyszczca*, żyd., XV, *Siedliska* < *Siedliszczca*, pust., XV,

Siedliska < *Siedliszcza*, przm., XVI, **i w formach obocznych:** ukr. *-owicze* // pol. *-owice*: *Głuchowiec* < *Głuchowice* // *Głuchowicze* < (*Goluchow*), gród., XIV; ukr. *-i(-y)szcze(-a)* // pol. *-i(-y)ska(-o)*: *Bubniszcze* < *Bubniska* // *Bubniszcze*, dol., XVI, *Dworzyska* < *Dworzyszcza* // *Dworzyska* // *Dworzysko*, przm., XV, *Horodyszcze Persze* < *Horodyszcze Królewskie Grodziszcze* // *Grodzisko*, żyd., XIV; ukr. *-yńce* // pol. *-anice*: *Bryńce Cerkiewne* < *Bryńce* // *Branice*, żyd., XIV; ukr. *-owce* // pol. *-owice*: *Bieńkowce* < *Bieńkowce* // *Bieńkowice*, roh., XV, *Choderkowce* < *Choderkowce* // *Choderkowice*, żyd., XV; ukr. *-owce* // pol. *-owice*: *Hinowice* < *Hinowice* // *Hinowce*, brz., XV, *Hołoskowice* < *Hołoskowice* // *Hołoskowce*, br., XVI, *Juśkowice* < *Juśkowce* < *Jastkowice*, zł., XVI; ukr. *-ce* // pol. *-ice*: *Hrebeńce* < *Hrebieńce* // *Hrebienice*, nest., XIV;
c) neutralną > ukraińską: ukr. *-yszcze* < *-bje*: *Brzyszcze* < *Brzeście*, nest., XIV.

Wnioski

W artykule *Nazwy etapowe w ojkonimii ziemi lwowskiej* omawiam toponimy etapowe, które są częścią nazewnictwa miejscowości ziemi lwowskiej. Ujawniają się tu 1042 punkty osadnicze oraz jeszcze większa liczba sygnujących je mian. Całość tego nazewnictwa, jeśli wziąć pod uwagę formę fonetyczno-morfologiczną oraz leksykalny typ ich podstawy, dzielimy na: nazwy z cechami ukraińskimi, onimy z cechami polskimi oraz miana neutralne, w których skład wchodzi nazwy o cechach homonimicznych i niejasnych. Poza nazwami o cechach ukraińskich, polskich oraz toponimami neutralnymi na badanym obszarze występują miana obce (niemieckie, bałtyckie, turańskie, irańskie, węgierska). Skutkiem zawitych wzajemnych językowych interferencji są formy hybrydalne – 1,34%, stanowiące wspólną grupę wśród toponimów o cechach ukraińskich oraz nazw o cechach polskich.

Czynnikiem wpływającym na zróżnicowanie nazw pod względem genetycznym jest stan stosunków językowo-etnicznych. Lwowskie nazwy miejscowe mogą się różnić co do językowej kwalifikacji na poszczególnych etapach rozwoju. Nazwy o cechach zmiennych – nazwy etapowe – wykazują następujące przejścia: a) ukraińska > polsko-ukraińska; b) polska > ukraińska; c) ukraińska > polska; d) neutralna > polska; e) neutralna > ukraińska; f) ukraińska > neutralna; g) polska > neutralna; h) niemiecka > ukraińska; i) bałtycka > ukraińska; j) węgierska > ukraińska.

Skróty powiatów na Ukrainie

br. – brodzki

brz. – brzeżański

busk. – buski

dol. – doliński

gród. – gródecki

jaw. – jaworowski

kam. – kamionecki

kał. – kałuski

koz. – kozowski

mikoł. – mikołajowski

nest. – nesterowski

przm. – przemysłański

pust. – pustomycki

roh. – rohatyński

roź. – roźniatowski

sam. – samborski

skol. – skolski

sokal. – sokalski

str. – stryjski

zb. – zborowski

zł. – złoczowski

żyd. – żydaczowski